

Лошицький Михайло Васильович
*начальник кафедри операційного
права навчально-наукового інституту
воєнної історії, права та соціальних
наук Національного університету
оборони України, доктор юридичних
наук, професор, заслужений працівник
науки і техніки України;
ORCID: 0000-0003-0533-0079*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено сучасний стан нормативно-правового регулювання проходження військової служби в Україні, що набуває особливої актуальності в умовах збройної агресії російської федерації та необхідності зміцнення обороноздатності держави. Здійснено комплексний аналіз чинних нормативно-правових актів, які визначають правовий статус військовослужбовців, порядок мобілізації, контрактної служби, а також соціальні гарантії особового складу. Встановлено, що часті зміни у правовій базі, потреба адаптації до умов воєнного стану та гармонізації з міжнародними стандартами ускладнюють забезпечення стабільності правового регулювання у сфері військової служби.

Розглянуто наукові підходи до визначення поняття «військова служба» як особливого виду державної діяльності, що поєднує виконання конституційного обов'язку громадян із професійною службою на благо держави. Виокремлено три основні напрями тлумачення цієї категорії – обов'язковий, громадянсько-патріотичний і професійно-службовий. Здійснено аналіз основних нормативних актів, зокрема законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також військових статутів, які визначають внутрішній порядок, дисципліну та структуру військових підрозділів. Окрему увагу приділено впровадженню Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних і резервістів як ключовому інструменту цифровізації військового обліку та підвищення ефективності управління кадровими ресурсами у сфері оборони. Зроблено висновок, що ефективність правового регулювання військової служби залежить від стабільності законодавчої бази,

дотримання принципів прозорості, соціальної справедливості та взаємної відповідальності між державою і військовослужбовцями. Автором підкреслено, що вдосконалення правових механізмів військової служби має стратегічне значення для формування професійної, мотивованої та технологічно підготовленої армії, здатної забезпечити надійний захист суверенітету й національних інтересів України.

Ключові слова: військова служба, правове регулювання, мобілізація, військовослужбовець, обороноздатність, соціальні гарантії, державна служба.

Loshytskyi, Mykhailo

Head of the Department of Operational Law at the Educational and Scientific Institute of Military History, Law, and Social Sciences of the National Defence University of Ukraine, Doctor of Law, Professor, Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine.

LEGAL REGULATION OF MILITARY SERVICE IN UKRAINE

Abstract. The article examines the current state of legal regulation of military service in Ukraine, which has gained particular relevance in the context of the armed aggression of the Russian Federation and the need to strengthen the country's defense capability. A comprehensive analysis of the existing legal acts governing the legal status of military personnel, the procedures for mobilization and contract service, as well as social guarantees for the personnel, has been carried out. It is established that frequent changes in the legal framework, the need to adapt to martial law conditions, and the necessity of harmonization with international standards complicate the stability of legal regulation in the sphere of military service. The article reviews scholarly approaches to defining the concept of "military service" as a special type of public activity that combines the fulfillment of citizens' constitutional duty with professional service for the benefit of the state. Three main directions of interpretation of this concept are distinguished: obligatory, civic-patriotic, and professional-service. The analysis covers the main legislative acts, including the Laws of Ukraine "On Military Duty and Military Service" and "On Mobilization Preparation and Mobilization," as well as military statutes that define the internal order, discipline, and structure of military units. Special attention is paid to the introduction of the Unified State Register of Conscripts, Military Liable Persons, and Reservists as a key instrument

for the digitalization of military record-keeping and for improving the efficiency of personnel management in the defense sector. It is concluded that the effectiveness of legal regulation of military service depends on the stability of the legislative framework, adherence to the principles of transparency, social justice, and mutual responsibility between the state and its military personnel. The author emphasizes that the improvement of legal mechanisms governing military service has strategic importance for the formation of a professional, motivated, and technologically trained army capable of ensuring the reliable protection of Ukraine's sovereignty and national interests.

Keywords: military service, legal regulation, mobilization, military personnel, defense capability, social guarantees, public service.

Постановка проблеми

Нині питання правового регулювання проходження військової служби в Україні набуває особливої актуальності через триваючу збройну агресію та потребу у підвищенні боєздатності Збройних Сил України. Ефективність і стабільність нормативно-правової бази визначають не лише організаційні можливості військових підрозділів, а й соціальний захист військовослужбовців, реалізацію їхніх прав та конституційних обов'язків громадян.

Незважаючи на наявність базових законів, таких як Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу», численних підзаконних актів та наказів Міністерства оборони України, практика їх застосування демонструє наявність значних проблем. Часті зміни у законодавстві, необхідність адаптації до воєнних умов та міжнародних стандартів, створюють складнощі у визначенні правового статусу військовослужбовців, порядку мобілізації та контрактної служби, соціальних гарантій і захисту прав особового складу.

Особливо гостро постає питання гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, врегулювання статусу різних категорій військовослужбовців і забезпечення їхніх прав у складних умовах воєнного стану. Ці проблеми вказують на потребу комплексного наукового аналізу чинної системи правового регулювання військової служби, визначення її недоліків та розробки пропозицій щодо вдосконалення законодавства з урахуванням сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі питання особливостей правового регулювання проходження військової служби в Україні були предметом наукової розвідки значної кількості авторів, серед яких слід виокремити наступних: Александров В. М.,

Ботвінов Р. Г., Бугайчук К. Л., Карпенко М.І., Корж І.Ф., Меркулова В. О., Назимко Є. С., Пономарьова Т. І., Хавронюк М.І. та інші.

Мета статті

Метою написання статті є аналіз чинних нормативно-правових актів, які регулюють порядок проходження військової служби в Україні.

Основний матеріал статті

У процесі проведеного наукового дослідження встановлено, що категорія «військова служба» отримала своє закріплення, як у нормативно-правовій, так і у науково-доктринальній площинах. Такий підхід має важливе значення, оскільки свідчить про комплексність її тлумачення та створює підґрунтя для здійснення подальших наукових дискусій у цій сфері. З огляду на сучасні потреби розвитку системи оборони держави, особливої актуальності набуває удосконалення правового механізму регулювання проходження військової служби, що потребує узгодження теоретичних положень із чинною практикою їх реалізації.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», військова служба визначається як державна служба особливого характеру, що передбачає професійну діяльність громадян, іноземців та осіб без громадянства, які придатні до неї за станом здоров'я та віком, і спрямована на оборону України, забезпечення її незалежності та територіальної цілісності. Законодавець наголошує, що «час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби» [1].

Вбачається, що військова служба на законодавчому рівні розглядається не лише як форма реалізації конституційного обов'язку громадян щодо захисту держави, а й як особливий вид державної професійної діяльності, що поєднує публічно-правові та соціальні гарантії.

У науковій літературі поняття «військова служба» тлумачиться неоднозначно, що зумовлено різними методологічними підходами до визначення її сутності та правової природи. Так, Корж І. Ф. пропонує розглядати військову службу як «особливу форму державної служби, що передбачає служіння громадянами України на основі призову або контракту в законодавчо створених військових угрупованнях, із метою виконання завдань та функцій держави у сфері захисту національного суверенітету та територіальної неподільності» [2, с. 5].

На думку Александрова В. М., військова служба є «унікальним типом діяльності, притаманним індивідам, що мають офіційні посади в органах військового управління та інших схожих структурах, наділені військовими званнями й владними повноваженнями, задіяні в реалізації завдань держави для підтримки її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності за допомогою специфічних методів і засобів» [3, с. 6].

Своєю чергою, Шемшученко Ю. С. визначає військову службу як «особливий вид державної служби, що є почесним обов'язком кожного громадянина України, пов'язаний із виконанням загального військового обов'язку та проходженням служби на конкурсній або контрактній основі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до чинного законодавства» [4, с. 458–459].

Крім того, у межах наукових кіл спостерігається тенденція до деталізації характеристик військової служби. Зокрема, Ботвінов Р. Г. виокремлює її основні ознаки, серед яких: здійснення під егідою державної спеціалізованої організації; правове регулювання умов вступу, проходження та припинення служби; орієнтація на захист держави від зовнішніх загроз військовими методами; специфічна структура управління військовими органами; відокремленість військовослужбовців від цивільного населення; фінансування з державного бюджету [5, с. 128].

Узагальнюючи наукові підходи до розуміння сутності військової служби, можна виокремити кілька основних напрямів її тлумачення:

1. **Обов'язковий** – військова служба є реалізацією військового обов'язку, що покладається на громадян держави для забезпечення її оборони та безпеки. У межах цього підходу наголошується на конституційному обов'язку кожного громадянина брати участь у захисті держави (ст. 65) [6].

2. **Громадянсько-патріотичний**, у межах якого військова служба розуміється як почесний обов'язок громадянина, що має моральний, соціальний і державотворчий зміст, символізуючи вірність і відданість Батьківщині.

3. **Професійно-службовий**, який визначає військову службу як особливий різновид державної професійної діяльності, спрямованої на реалізацію функцій держави у сфері оборони, що здійснюється на основі контракту або призову.

З урахуванням цього ми переконані, що під військовою службою слід розуміти комплексну систему суспільно значущої діяльності, яка включає не лише виконання формально встановлених державою завдань із оборони та захисту, а й реалізацію громадянського обов'язку, професійної підготовки, моральної відповідальності та готовності до захисту інтересів держави й

суспільства у надзвичайних умовах, що забезпечується інтеграцією правових, організаційних, соціальних і патріотичних компонентів служби.

Водночас на підставі аналізу чинного законодавства України та з урахуванням положень ч. 2 ст. 17 Конституції України, Збройні Сили України відіграють провідну роль у забезпеченні захисту державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності держави [6]. Відповідно до ч. 1-2 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», охорона суверенітету та територіальної цілісності держави є конституційним обов'язком кожного громадянина України, а встановлення військового обов'язку спрямоване на підготовку громадян до захисту Вітчизни та формування особового складу Збройних Сил України і інших військових формувань, створених відповідно до законодавства [7].

У межах правового регулювання питань, пов'язаних із проходженням військової служби у Збройних Силах України під час особливого періоду, важливо звернути увагу на Конституцію України. Відповідно до ч. 20 ст. 106 Основного Закону, Президент України має повноваження ухвалювати рішення про оголошення загальної або часткової мобілізації, а також запровадження воєнного стану у разі виникнення загрози нападу чи небезпеки для державного суверенітету та незалежності країни [6].

Щодо правового регулювання проходження військової служби у Збройних Силах України, то вони спирається на систему статутів, що є основними документами внутрішнього порядку та організації військової діяльності. Ці нормативно-правові акти визначають структуру взаємовідносин між військовослужбовцями, правила поведінки, а також засади дисципліни у військових колективах. Сукупність статутів забезпечує цілісність і стабільність функціонування військової служби як особливого виду державної діяльності.

Передусім, Дисциплінарний статут Збройних Сил України встановлює фундаментальні принципи військової дисципліни. У ньому визначено, як формується система заохочень і покарань, що сприяє підтриманню високих стандартів поведінки та відповідальності серед особового складу. Окрім того, документ регулює порядок розгляду скарг, звернень та питань, пов'язаних із порушенням військової дисципліни [8].

Важливе місце в системі правового регулювання займає Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. Він визначає основні права та обов'язки військовослужбовців, окреслює структуру службових відносин, підпорядкованість і відповідальність командирів та підлеглих. Саме цей статут формує основу повсякденного життя військової частини,

встановлюючи правила внутрішнього порядку, організації служби та побуту [9].

Особливу роль у формуванні військових традицій відіграє Стройовий статут Збройних Сил України, у якому зосереджено норми щодо виконання стройових прийомів, організації руху військових підрозділів, проведення військових церемоній і збереження бойового прапора. Прапор, як символ честі та мужності, займає центральне місце у вихованні бойового духу військовослужбовців [10].

Доповнює систему нормативних актів Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, який регламентує порядок несення служби у гарнізонах, охорону військових об'єктів, а також права і обов'язки осіб, задіяних у вартовій та гарнізонній службах. Завдяки цьому документу забезпечується належна охорона військового майна, збереження дисципліни та правопорядку у місцях постійної дислокації військ [11].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що статuti Збройних Сил України становлять системну правову основу організації військової служби. Кожен із них виконує власну, чітко визначену функцію – від забезпечення внутрішнього порядку та дисципліни до формування традицій, моральних засад і бойового духу українського війська. У своїй сукупності вони створюють нормативний каркас, який гарантує ефективне функціонування військової системи держави.

Водночас відповідно до ст. 1 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», мобілізація розглядається як комплекс заходів, спрямованих на переведення економіки держави, органів влади, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду. Також вона охоплює процес переходу Збройних Сил України, інших військових формувань і служб цивільного захисту до дій у режимі воєнного часу. Мобілізація може мати як загальний, так і частковий характер і проводитися відкрито або приховано [11].

Необхідно підкреслити взаємозв'язок між особливим періодом та умовами проходження військової служби. У цей час змінюється характер виконання службових обов'язків: від мирного до воєнного часу. Саме тому для глибшого аналізу правового забезпечення військової служби слід звернутися до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України (далі – Положення), яке визначає правові основи взаємодії між військовослужбовцями та державою, встановлює принципи, права й обов'язки громадян, що перебувають на службі [12].

Порядок проходження військової служби громадянами України у Збройних Силах України визначається згаданим Положенням, яке також

регламентує процедуру виконання військового обов'язку громадянами, що перебувають у запасі. Зокрема, п. 251 цього документа деталізує умови проходження служби в особливий період, встановлюючи порядок залучення резервістів до виконання військових обов'язків та визначаючи правові механізми реалізації обов'язків військовозобов'язаними відповідно до норм чинного законодавства. Тобто, зазначене Положення є базовим нормативно-правовим актом, що визначає порядок проходження служби у Збройних Силах України, поширюючи свою дію також на військовослужбовців Національної гвардії України та Державної спеціальної служби транспорту [12].

У процесі аналізу правового регулювання військової служби особливе значення мають норми, які стосуються порядку проходження служби під час мобілізації та в умовах особливого періоду. Відповідно до п. 252 Положення, у цей час відбуваються зміни у правовому статусі військовослужбовців: здійснюється призов резервістів і військовозобов'язаних, а також прийом громадян на контрактну службу. Крім того, під час дії особливого періоду встановлюється заборона на звільнення військовослужбовців до моменту оголошення демобілізації, за винятком випадків, передбачених ст. 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [7]. Накази про звільнення, які не були реалізовані через не виключення військовослужбовця зі списків особового складу, визнаються недійсними, окрім випадків звільнення за станом здоров'я з подальшим переведенням у запас або відставку.

З метою підвищення рівня укомплектованості Збройних Сил України Президентом України було видано Указ «Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України», який передбачає оновлення та адаптацію нормативно-правових актів до умов збройної агресії [13]. Указ доповнив Положення новими нормами, що регулюють питання присвоєння військових звань, призначення на посади сержантського та старшинського складу, а також уточнюють порядок проходження служби під час особливого періоду. Важливим нововведенням стало запровадження механізму оперативного доукомплектування військових посад за рахунок осіб рядового складу, які мають бойовий досвід, але не пройшли спеціалізованої підготовки. Такий підхід дозволяє швидко реагувати на кадрові потреби оборонних сил у кризових умовах. Зміни також передбачають визначення строків навчання та особливості призначення на військові посади в умовах, що не охоплюють період воєнного стану.

Таким чином, відбулася трансформація окремих положень нормативно-правових актів, що визначають законодавчі основи проходження служби під час мобілізації, особливого періоду та воєнного стану. Ці зміни мають важливе значення для забезпечення обороноздатності держави та ефективного реагування на виклики національній безпеці.

У сучасних умовах особливої актуальності набули питання удосконалення правового регулювання військової служби. Одним із ключових кроків у цьому напрямі стало ухвалення Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів». Він визначає правові та організаційні засади створення Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів, встановлює порядок державного обліку громадян, які підлягають військовому обов'язку. Реєстр функціонує з метою ефективного комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань, а також для забезпечення обороноздатності держави, зокрема в особливий період [14].

Основними завданнями Реєстру є ідентифікація призовників, військовозобов'язаних і резервістів, ведення достовірного військового обліку та інформаційне забезпечення процесу комплектування військових підрозділів у мирний і воєнний час. Окрім цього, Реєстр забезпечує доступ громадян до відомостей про виконання ними військового обов'язку, включно з інформацією для осіб, звільнених зі служби, пенсіонерів-військовослужбовців і членів сімей загиблих воїнів. Створення Єдиного державного реєстру є важливим кроком у цифровізації військового обліку та підвищенні ефективності управління людськими ресурсами у сфері оборони України.

Висновки

Ефективна система нормативно-правового регулювання військової служби в Україні повинна базуватися на принципах стабільності, справедливості та взаємної відповідальності між державою і громадянами, які виконують військовий обов'язок. Її основне завдання – забезпечити чітко визначений правовий статус військовослужбовців, гарантувати їх соціальний захист і створити умови, за яких службові рішення будуть прозорими та передбачуваними. Важливо, щоб положення законодавства унеможлилювали будь-який вплив суб'єктивних факторів або адміністративних змін на становище військовослужбовця.

Сучасна безпекова ситуація потребує постійного вдосконалення правових механізмів, які регулюють військову службу. Насамперед, це

стосується оновлення законодавства для оптимізації процесу комплектування військових підрозділів, залучення висококваліфікованих та мотивованих громадян, а також підвищення престижу військової служби як почесного обов'язку перед державою.

Окрему увагу необхідно приділити модернізації системи військового обліку. Впровадження єдиного електронного реєстру військовозобов'язаних дозволило забезпечити оперативне управління кадровими ресурсами, зменшити бюрократичні ризики та підвищити ефективність мобілізаційних процесів.

У підсумку, удосконалення нормативно-правової бази військової служби є стратегічним завданням держави. Її розвиток у відповідності до сучасних потреб оборонного сектору стане запорукою формування професійної, мотивованої та технологічно підготовленої армії, здатної надійно захищати суверенітет і національні інтереси України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.92. Відомості Верховної Ради. 1992; 27: 386 с. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
2. Корж І.Ф. Військова служба в Україні: вступ, просування, припинення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 222 с.
3. Александров В. М. Військова служба як особливий вид державної служби в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків. 2009. 20 с.
4. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. Київ: Укр. енциклопедія, 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
5. Ботвінов Р. Г. Військова служба України як інститут публічної служби. Державне управління та місцеве самоврядування, 2017. № 3 (34). С. 128-134.
6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 30. Ст. 14. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2232 // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 385. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>.
8. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. Дата оновлення: 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>.

9. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 548-XIV. Дата оновлення: 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>
10. Про Стрйовий статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 549-XIV. Дата оновлення: 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-14#Text>
11. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 550-XIV. Дата оновлення: 23.04.2021. URL: Р. No <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text>
12. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України від 10 грудня 2008 р. № 1153/2008. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008/print1458027752494858>
13. Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України від 11.04.2022 № 231/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2022#Text>
14. Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів: Закон України від 16.03.2017 № 1951-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1951-19>.

REFERENCES

1. Law of Ukraine on general military duty and military service. (1992, March 25). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 27: 386 p. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>. [in Ukrainian]
2. Korzh, I.F. (2005). *Military service in Ukraine: admission, promotion, termination*. Candidates thesis: Kyiv, 222 p. [in Ukrainian]
3. Aleksandrov, V. M. (2009). *Military service as a special type of public service in Ukraine*. Abstract of candidate's thesis. Kharkiv: National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav Mudryi. 20 p. [in Ukrainian]
4. Shemshuchenko, Yu. S. et al. (Eds.). (2003). *Juridical Encyclopaedia*. (Vol. 5). Kyiv: Ukrainian Encyclopedia, 1998. 736 p. [in Ukrainian]
5. Botvinov, R. H. (2017). Military service in Ukraine as an institution of public service. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, No. 3 (34). pp. 128–134. [in Ukrainian]
6. Constitution of Ukraine. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No. 30, Art. 14. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. [in Ukrainian]

7. Law of Ukraine on general military duty and military service No. 2232. (1992, March 25). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No.27. Art. 385. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>. [in Ukrainian]
8. Law of Ukraine on the Disciplinary Statute of the Armed Forces of Ukraine No. 551-XIV. (1999, March 24). Updated 01 October 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>. [in Ukrainian]
9. Law of Ukraine on the Statute of internal service of the Armed Forces of Ukraine No 548-XIV. (1999, March 24). Updated 23 April 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> [in Ukrainian]
10. Law of Ukraine on the Military Regulations of the Armed Forces of Ukraine No. 549-XIV. (1999, March 24). Updated 01 October 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-14#Text> [in Ukrainian]
11. Law of Ukraine on the Statute of the garrison and guard services of the Armed Forces of Ukraine No. 550-XIV. (1999, March 24). Updated 23 April 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text> [in Ukrainian]
12. Decree of the President of Ukraine on Regulations on military service in the Armed Forces of Ukraine for Ukrainian citizens No. 1153/2008 (2008, December 10). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008/print1458027752494858> [in Ukrainian]
13. Decree of the President of Ukraine on amendments to the Regulations on military service in the Armed Forces of Ukraine by citizens of Ukraine No. 231/2022. (2022, April 11). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2022#Text> [in Ukrainian]
14. Law of Ukraine on Unified State Register of Conscripts, Military Service Obligators and Reservists No. 1951-VIII. (2017, March 16). *Legislation of Ukraine. Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1951-19>. [in Ukrainian]